

over for de udfordringer, den enkelte og samfundet møder nu og i fremtiden.

Lovforslagene omfatter fortrinsvis alle arbejdstagere, men må senere overvejes udvidet til andre grupper.

I den nuværende situation, hvor 300.000 arbejdstagere er uden beskæftigelse, vil en fordeling af arbejdet, bl.a. gennem en reform om frihed til uddannelse, være med til at sikre (en mere rimelig) rotation på arbejdsmarkedet.

Erfaringer fra andre lande, bl.a. Sverige, sandsynliggør, at man vil kunne få ca. 7.000 i arbejde for hver 10.000 lønmodtagere, der er omfattet af lovforslagene.

Dette er en stor beskæftigelseseffekt set i forhold til den samfundsøkonomiske investering og sammenlignet med andre politisk/økonomiske dispositioner med henblik på at bekæmpe ledigheden.

Bemærkninger til de enkelte bestemmelser

Til § 1

Lønmodtagerne skal have mulighed for at deltage i undervisningsforløb, der understøtter deres mulighed for at få indflydelse på dagligdagen og samfundet. Dette gælder både offentligt og privat ansatte. Lønmodtagernes større sociale og kulturelle viden vil skabe forståelse for og aktivt medvirke til forandringer i samfundet. Herved vil demokratiet blive udbredt, uddybet og forstærket.

Demokratiet kan aldrig sikres. Det skal tilegnes af hver ny generation. Men demokratiet kommer ikke af sig selv, hvad følgende resultater fra de seneste undersøgelser viser.

En lokal undersøgelse fra Langå viser,

- at 23 pct. af alle borgerne mente, de havde indflydelse på kommunernes politik. 77 pct. mente, de ingen indflydelse havde,
- at fordelte man borgerne efter uddannelsesbaggrund, svarede følgende JA til spørgsmålet, om de havde indflydelse: 71 pct. af borgerne med lang uddannelse, 27 pct. med en mellemlang uddannelse og kun 8 pct. med kort eller ingen uddannelse.

Det fremgår også, at fordeler man befolkningen på erhvervsgrupper, så er der langt flere selvstændige og funktionærer end arbejdere, der selv vurderer, at de har politisk indflydelse. Tilsvarende kan ses, at tre gange så mange mænd som kvinder vurderer, at de har indflydelse. (Betænkning 946, side 120, tab. IV p.).

Socialforskningsinstituttets velfærdsundersøgelse viser, at 1 pct. af de 20-69-årige med studenter- eller HF-eksamen angiver ikke at kunne udforme en skrivelse til en offentlig myndighed, mens dette gælder for 30 pct. af dem, der har 7. klasse eller mindre. Hos de 20-69-årige, der har en længerevarende teoretisk erhvervsuddannelse, angiver 2 pct., at de ikke kan formulere en skrivelse til en offentlig myndighed. Dette gælder for 32 pct. af dem, der ingen erhvervsuddannelse har.

Forudsætningen for at kunne klare sig i vort samfund er ofte, at man kan formulere sig skriftligt. Det er en del af de demokratiske vilkår, men disse vilkår er ujævnt fordelt.

For at garantere, at demokratiet bliver udbredt, uddybet og forstærket, gennemføres betalt frihed til uddannelse.

Hermed vil en del af forudsætningerne for at udbrede demokratiet til at omfatte arbejdslivet også blive skabt.

Uddannelsesressourcerne er ulige fordelt, hvad følgende oversigt over udgifter til uddannelser viser:

Pr. uddannet

Teologer	299.900 kr.
Samfundsvidenskabelige uddann.	143.600 kr.
Medicin	613.300 kr.
Humanistiske uddannelser cand. mag. Kbh. Univ.....	490.000 kr.
Naturvidenskabelige uddann.	1.082.800 kr.
Civilingeniør	617.300 kr.
Uddann. v. Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole (dyrlæge)	536.600 kr.
Farmaceut.....	425.000 kr.
Tandlæge	524.500 kr.
Akademiingeniør	251.800 kr.
Teknikumingeniør	178.100 kr.
Arkitekt	268.500 kr.
Folkeskolelærer	132.000 kr.
Socialrådgiver	115.900 kr.

Kilde: Undervisningsministeriets økonomisk-statistiske kontor. 1981.

Til sammenligning kan det nævnes, at de statslige driftsomkostninger for en deltageruge på en specialarbejderskole i 1982 inkl. kursusgodtgørelsen, men ekskl. centraladministrationens driftsomkostninger udgør 3.921 kr.